

פחות מזומנים, יותר תשלומים

הוועדה הממשלתית לצמצום השימוש במזומן הן הזדמנות פז להרחיב את התשלומים האלקטרוניים • כבר כיום ניתן לשלם במוניות, בתי קולנוע ושדות תעופה שונים מבלי להוציא את השטרות או כרטיסי האשראי מהארנק, והמגמה הזאת תלך ותתרחב • אלא שהרבה תלוי ברגולציה של התחום שכרגיל, נשרכת מאחור

ולאחר הצגה מהירה של המכשיר, תעבור הטרנזקציה מחשבונו של הלקוח לכיסו של המוכר. למעשה, לא יהיה יותר צורך בחשבון הבנק כדי לבצע את התשלומים - חברות הסלולר או סולקים אחרים יחליפו אותו. יש כאן כמובן גם סוגיה רגולטורית, ומוסדות כמו בנק ישראל ומשרד האוצר צריכים לתת עליה את הדעת, כפי שהם עושים לגבי שוק התשלומים בכרטיסי אשראי. כבר כיום ניתן לשלם ולבצע פעולות נוספות באמצעות המובייל במעברי גבול ובשדות תעופה מסוימים. בחלק מהם, בעל טלפון חכם יכול לעבור את עמדת הבידוק בדרך לעלייה למטוס מבלי שיצטרך להציג כרטיס טיסה או תעודה מזהה פיזיים. בכמה מן הערים המובילות באירופה, כמו למשל בלונדון, ניתן לשלם באמצעות טלפונים חכמים או מערכות ברקוד חכמות. חסל סדר כסף קטן בתור לנהג האוטובוס.

התחבורה הציבורית מובילה

ככלל, סקר שנערך בקרב משקיעים אמריקנים הראה, כי הם מאמינים שהתחבורה הציבורית יהיה התחום בו התשלומים האלקטרוניים ייכנסו בצורה החזקה ביותר. המהפכה הזו נמצאת בחלקה גם בישראל: כבר כיום יש אפליקציות תחבורה ציבורית שמאפשרות תשלום דרך הסלולר, מבלי להוציא את כרטיס האשראי. רבים מאתנו משתמשים בגט טקסי או בשירות המוניות של ישראל כרטיס חושים באמצעות פנגו. קיימות בנוסף תוכניות למעבר לתשלומים אלקטרוניים בתחבורה הציבורית, במסגרת תוכניות ארוכות טווח ליעולה, בין היתר על ידי שילוב בין מפעילים וקיצור תהליכי התשלומים והכרטוס. החסמים העיקריים הם החברות המפעילות את התחבורה הציבורית, שלא מעוניינות להשקיע בתחום, והרגולטור, שלא ממנהר לכפות עליהן את המהפכה.

הוועדה לצמצום השימוש במזומן במשק, שבראשה עומד מנכ"ל משרד ראש הממשלה, הראל לוקר, ממליצה לחוקק חוק שיגביל את השימוש בשטרות ובמטבעות בעסקות ל-7,500 שקלים וכעבור שנה ל-5,000 שקלים בלבד. מי שירצה לבצע עסקות בסכומים גבוהים יותר יצטרך להתכבד ולהשתמש בצ'קים, בכרטיסי אשראי או בתשלומים אלקטרוניים אחרים. אלה אמנם בינתיים המלצות זמניות והסיבה העיקרית להן היא מאבק בהון השחור, אבל תוצר לוואי שלה יכול להיות הגברת היקף התשלומים האלקטרוניים. מדובר בטרנד עולמי שצומח מדי שנה באחוזים משמעותיים. על פי תחזית של חברת ELLUM, עד 2015 יעמוד ההיקף של שוק התשלומים האלקטרוניים - ePay - על כטריליון דולר. אלה הם צעדיה הראשונים של המהפכה וישראל לא מפגרת בתחום בהרבה לעומת שאר העולם.

לראייה, מנתונים שאספה בשנה שעברה ויזה אירופה עולה כי ב-2013 בוצעו בישראל קרוב ל-900 מיליון טרנזקציות אלקטרוניות, כלומר - כל צורת תשלום שאינה במזומן, כאשר הצורה הפופולרית ביותר היא (לפחות בינתיים) הוותיקה ביותר מהן: תשלום באמצעות כרטיסי אשראי. אלא שבזמן האחרון, עם התפשטות עולם המובייל, הולכים וצוברים תאוצה התשלומים באמצעות הטלפונים הסלולריים והטאבלטים. הרציונל הוא שמאחר שמספרם של המכשיר הללו הולך וגדל גם בארץ, אין מניעה, ואף רצוי, להפוך את הסמארטפון לאמצעי לתשלומים ולרווחים. בעתיד הלא רחוק, זה יהיה המכשיר שבאמצעותו נוכל לבצע פעולות צרכניות, כולל תשלומים, עבור כל מוצר, ולא צטרך להוציא מהארנק את כרטיס הפלסטק. בעל החנות מצידו יזהה מראש את הלקוח המשלם באמצעות הטכנולוגיה שמובילה את העולם הזה, NFC,

האויב של הטוב הוא הטוב מאוד

אף פעם אי אפשר להשיג בפרויקטים את השלמות, מאחר שהיא דורשת יעדים לא ריאליים - גורס פרופ' בועז רונן מהפקולטה למנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב

על פי כל החלומות שלנו, הרבה יותר מקלוש, ואולי אפילו חסר סיכוי. לכן, הדרך הנכונה היא לא להשקיע משאבים בחיפוש אחר הטוב ביותר אלא למצוא את הדרך שתביא אותנו ליעד בצורה הסבירה, עם עמידה ביעדים ריאליים, ברי מדידה ובתקציב סביר. אחד ממניחי היסוד לתיאוריה זו הוא פרופ' הרברט סיימון, חוקר יהודי אמריקני, חתן פרס נובל לכלכלה, שטבע את המושג "רציונליות מוגבלת". מטרתו הייתה לנתק את גישת הניהול הרציונלי לקבלת החלטות - גישה בת מאות שנים שעד היום נחשבת לאחת התיאוריות היותר פופולריות בניהול. לדעת פרופ' סיימון, כשמנסים ליישם את הגישה הרציונלית בקבלת החלטות לא מודעים לגורם אי הוודאות בתחומים בהם יכולת הניבוי האנושית נמוכה ביותר.

שיח המקצועי של עולם הניהול והובלת הפרויקטים מפרשים את המציאות כשוות ערך לשלמות, כתוצר טבעי של הישגיות, כערך קדוש. אלא שהמציאות קצת שונה, ובעולמות רבים, בהם של פרויקטי ה-IT, מרבית הפרויקטים לא מסתיימים בזמן, וחלק גדול מהם מתחיל עם תכולה מסוימת ומסתיים עם חצי ממנה. כמו כן, היעדים לא ממומשים ובצידי הדרך יש קרבנות ונפגעים - כאלה שחשבו על הרעיון, התוו את הדרך והתאכזבו לראות שהוא נגזר.

הסיבה לכך היא שאנחנו, כיצורים נורמליים, שואפים תמיד לשלמות, לטוב ביותר, שאין לו אח ורע. אנחנו רוצים את הכול, בשיא המהירות ובמחיר הכי טוב. התיאוריה שמתחילה לחלחל בתורות הניהול המודרני גורסת שהסיכוי שנצליח להוציא לאור פרויקט ברמה המושלמת לטעמנו,